

Dnr Son 2016/395

Dnr Kdn 2016/106

Socialnämndens svar på remissen ”Demokratiplan för Järfälla kommun – för en hållbar demokrati för alla”**Vilka insatser genomför nämnden idag där det finns ett syfte att arbeta med demokratiutveckling utifrån demokratiplanens beskrivning?**

De finns redan idag insatser och verktyg som används inom socialnämndens område, och flera av dem har funnits länge, någon är ny. De kan naturligtvis förbättras och utvecklas till att gälla andra frågeområden och andra målgrupper.

Kommunala pensionärsrådet, KPR

Kommunala pensionärsrådet, KPR, har, enligt den senaste arbetsordningen, som syfte att bland annat förstärka inflytandet i alla frågor som gäller äldre, att verka för att pensionärernas frågor beaktas i styrelser, nämnder och förvaltningar, att kunna initiera nya pensionärsfrågor i nämnderna, att vara ett forum för opinionsbildning och kunskapsspridning samt också vara remissorgan i frågor som rör pensionärerna.

Kommunala pensionärsrådet innefattar ledamöter/ersättare från de pensionärsorganisationer som ska ingå i det kommunala pensionärsrådet samt politiska ledamöter/ersättare varav minst en ska vara ledamot i socialnämnden. Därutöver medverkar ansvariga tjänstemän. Det finns alltså stora möjligheter för pensionärerna att föra fram synpunkter och förslag samt för politiker och tjänstemän att fånga upp viktiga frågor och områden under KPR:s möten.

Äldres synpunkter, remisser

Utöver de regelbundet återkommande mötena inbjuds också de olika pensionärsorganisationerna inom KPR att på olika sätt bidra med sin kompetens och med viktiga synpunkter exempelvis när äldreboenden utrustas med möbler, när upphandlingar ska göras med mera.

Ärenden som gällande äldreomsorg och som inte är sekretessärenden delges också KPR för att fånga upp äldres synpunkter på innehållet.

Tillgänglighetsrådet

Tillgänglighetsrådet är ett råd som har till uppgift att bevaka frågor som är viktiga för personer med funktionsnedsättning, bland annat tillgänglighet. Rådet är idag knutet till tekniska nämnden. Avdelningschef för äldreomsorg och funktionshinder deltar när rådet så önskar för att informera om insatser och tjänster inom funktionshinderområdet samt fånga upp de frågor och synpunkter som berör funktionshinderområdet.

Medborgardialog

Under demokriveckan hölls en medborgardialog med äldre personer för att fånga upp hur framtidens äldreboende behöver se ut. Rubriken var ”*Samtal om framtidens äldreboende – vill du vara med och påverka?*” På programmet stod en öppen dialog kring frågan om boende för äldre, vilka behov som finns, vilka boendeformer som saknas i kommunen med mera. Dialogen vände sig till ”*dig som är äldre och funderar på vilket boende som passar dig inom en snar framtid. Men även dig som inte tycker att det är aktuellt med ett boende för äldre idag men gärna vill vara med och påverka vad som ska finnas i framtiden*”. Vårdar var socialnämndens ordförande och avdelningschef för äldreomsorgen. Deltog gjorde ett 20- 30-tal äldre, men även politiker och tjänstemän. Socialförvaltningen fick många medskick till de utredningar och remissvar som kommer att behandlas under kommande nämnder.

Andra metoder att fånga upp kommuninvånarnas synpunkter och förslag

Det finns också andra metoder att fånga upp enskilda kommuninvånarens synpunkter och förslag till förändringar.

Klagomåls- och synpunktshantering

Klagomåls- och synpunktshantering är en viktig ingång för den som vill lämna synpunkter på kommunens verksamheter. I klagomåls- och synpunktshandlingen kan de personer som vill dels lämna synpunkter på både de insatser och det stöd de själva har, dels lämna synpunkter på kommunens verksamheter på ett allmänt plan.

Brugarundersökningar

Brugarundersökningar har främst till uppgift att fånga upp den enskildes synpunkter på det stöd och den service han eller hon får och utifrån svaren få en övergripande bild av stödet och servicen. I samband med brukarundersökningar finns dock oftast möjlighet att framföra kommentarer och synpunkter på kommunens verksamheter. På så sätt kan också den som inte annars gör sin röst hörd i en större grupp ha en kanal för att framföra synpunkter och förslag.

Hur ser nämnden på den föreslagna målstrukturen, de strategiska inriktningarna samt föreslagna utvecklingsområden och insatser?

Kommunfullmäktiges mål demokrati, öppenhet och trygghet är en bra utgångspunkt för demokratiplanen.

Aktivt medborgarskap och jämlikt inflytande är en form av mål eller strategisk inriktning, medan medborgardialog snarare är en metod (av många metoder) i strävan att nå ett aktivt medborgarskap och jämlikt inflytande.

Det är bra att kultur-, demokrati- och fritidsnämnden har ett samordningsansvar, ett samverkansuppdrag för kunskapshöjande insatser samt ett ansvar för att, tillsammans med andra nämnder, ordna demokratidagar.

För att arbeta med medborgardialoger behövs främst en vägledning (inte nödvändigtvis riktlinjer) och kunskap för att alla som behöver arbeta med dialog i olika sammanhang ska kunna genomföra en sådan på ett bra sätt.

Digitala verktyg kan vara bra, liksom medborgardialog och samråd (som används av många redan idag), men de är inte alltid det bästa sättet att nå de röster som inte hörs,

de som är ”resurssvaga och mer passiva” (beroende på vilka som ingår i denna definition), dessa måste kanske mötas där de är och få stöd att vidareförmedla sina tankar och åsikter, se rubriken ”Övriga synpunkter”.

Informationsinsatser är viktiga, men det är viktigt att förutom att förbättra informationen rent generellt både satsa på information på olika språk och på lättläst svenska. Information behöver också kunna delges personer med syn- och hörselnedsättningar och andra funktionsnedsättningar.

Hur ser nämnden på den struktur för årlig rapportering som beskrivs i demokratiplanen?

Förslaget till demokratiplan är mycket ambitiöst, men det kan vara svårt att mäta om man har nått den förväntade effekten på respektive område. Många förväntade effekter (till exempel om man har fått kunskap om den demokratiska processen, om man har stärkt och eller nått grupper med lägre tilltro till sin förmåga att påverka och andra mjuka värden) kan vara svåra att mäta genom mätning av valdeltagande, antal deltagare i medborgardialoger, antal dialoger, antal insatser, till och med genom enkäter och intervjuer med deltagare vid medborgardialoger. Det kan vara så att de som deltar är de som redan är engagerade i dialoger och undersökningar, medan de riktigt utsatta grupperna inte deltar. Ett medskick blir alltså frågan om vi mäter det vi avsett att mäta.

Tanken är att nämnderna ska formulera mål och insatser för invånares delaktighet och inflytande utifrån det kommungemensamma inriktningsmålet och demokrati samt de tre strategiska inriktningarna, genomföra insatserna samt även rapportera insatserna till kultur- demokrati- och fritidsnämnden för sammanställning och analys vilket är bra, då den processen kan göra att de nämndanpassade målen blir mer verksamhets- och inriktningsanpassade och inriktade på de målgrupper som berörs av nämndens verksamhet.

Övriga synpunkter

Demokratiplanen tydliggör skillnader mellan medborgardialog och brukardialog. Brukardialogens (till exempel brukarråd inom äldreomsorg, elevråd) funktion är, enligt demokratiplanen, att ge brukare inflytande över verksamhet de deltar i, till skillnad från medborgardialog som har ett fokus på att skapa dialog med medborgare/invånare om framtida utveckling och som berör fler än nuvarande brukare.

Samtidigt är demokratiplanens målsättning ju att också nå ”resurssvaga och mer passiva”, att lyfta de röster som inte alltid hörs i den politiska diskussionen.

För att våga säga sin uppfattning måste man också befinna sig i ett sammanhang där man känner sig trygg och lyssnad på. För vissa personer och grupper kan den dialog som förs i en mindre grupp där man är trygg (äldreboende, dagliga verksamhet/sysselsättning, bostäder med särskild service etc.) vara det forum där man kan lyfta olika synpunkter, inte bara på den verksamhet man bor i, utan kanske för hela socialnämndens område eller andra områden som är viktiga för den enskilde.

Det som berör den enskilde på ett boende kanske inte bara är synpunkter runt stödet man får som brukare, utan kan likaväl beröra att lokaltrafiken, boendemiljön runt

boendet eller aktiviteter för personer med funktionsnedsättningar inte fungerar bra. Därför behöver vi som ger stödet, vi som tjänstemän och politiker, kanske bli bättre på att fånga upp dessa signaler och vidareförmedla dem, stödja i att framföra synpunkter, klagomål och medborgarförslag från den enskilde/verksamheten.

Som exempel kan nämnas att vissa verksamheter (till exempel Vård och omsorgs sysselsättningsverksamhet i Järfälla) har brukarråd som sammanställer synpunkterna från deltagarna och skickar dem vidare till avdelningschef äldreomsorg och funktionshinder. Avdelningschefen tar till sig de synpunkter som berör äldreomsorg och funktionshinder och vidarebefordrar de synpunkter som berör andra. Det är ett sätt att fånga upp inte bara synpunkter på verksamheten utan också på kommunens verksamheter i stort. Det kan alltså vara ett av många sätt att lyfta röster som inte hörs i andra sammanhang.

Andra exempel på liknande sammanhang där olika frågor kan lyftas för att sedan föras vidare är boenderåd, matråd på äldreboenden med flera.